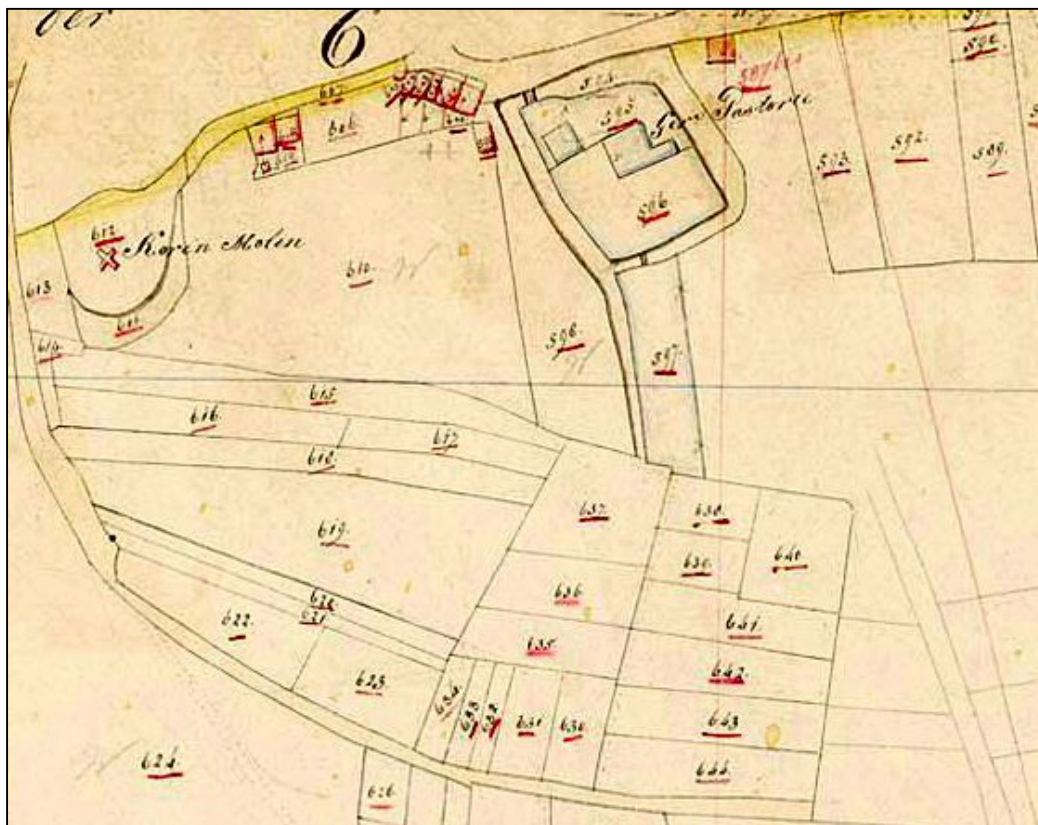

Bureauonderzoek

Nieuwe Maat 26- 42 te Lichtenvoorde

Opdrachtgever

Pro Wonen
Postbus 51
7150 AB EIBERGEN

Projectnummer

Synthegra Archeologie Rapport 176064

Kenmerk

HKR/ALG/SAZ/176064

Autorisatie

Redactie:
drs. A.J. Borsboom
Eindredactie/kwaliteitscontrole:
drs. E.E.A. van der Kuijl

paraaf

datum

27 maart 2006

paraaf

datum

29 maart 2006

Project : Bureauonderzoek, Nieuwe Maat 26- 42 te Lichtenvoorde
Kenmerk : HKR/ALG/SAZ/176064

Colofon

Opdrachtgever: Pro Wonen te Eibergen
Project: Nieuwe Maat 26- 42 te Lichtenvoorde
Projectnummer: 176064
Titel: Bureauonderzoek, Nieuwe Maat 26- 42 te Lichtenvoorde
Datum: 29 maart 2006
Redactie: drs. A.J. Borsboom
Projectleider: drs. H. Kremer
Met bijdragen van: drs. J.H.F. Leuving en A.A.G. Emaus
Tekenaar: ing. F. van der Hoeven
Eindredactie: drs. E.E.A. van der Kuijl
Druk: Syntheгра Archeologie bv, Zelhem
ISSN: 1574-0838

Syntheгра Archeologie bv

Postadres: Postbus 4, NL-6997 ZG HOOG-KEPPEL
Telefoon +31 (0)314 62 77 08, Fax +31 (0)314 62 77 26, Internet: www.syntheгра.com

© Syntheгра Archeologie bv, 2006

De rechten van intellectueel eigendom verblijven te allen tijde bij Syntheгра Archeologie bv.

Project : Bureauonderzoek, Nieuwe Maat 26- 42 te Lichtenvoorde
Kenmerk : HKR/ALG/SAZ/176064

INHOUD

1	Inleiding	4
1.1	Kader en doelstelling	4
1.2	Plangebied	4
1.3	Onderzoeksopzet en richtlijnen	4
2	Bureauonderzoek	5
2.1	Methoden	5
2.2	Resultaten	5
2.2.1	Geologie en geomorfologie	5
2.2.2	Bodem	6
2.2.3	Archeologie	6
2.2.4	Gegevens uit het kaartmateriaal	7
3	Archeologisch verwachting	8
4	Advies	8
	Literatuur	9
	Administratieve gegevens	10

Bijlagen:

1. Combinatiekaart IKAW, AMK en ARCHIS- waarnemingen
2. Geologische perioden en lijst met gebruikte afkortingen

Afbeelding voorblad: het plangebied in circa 1828.

1 Inleiding

1.1 Kader en doelstelling

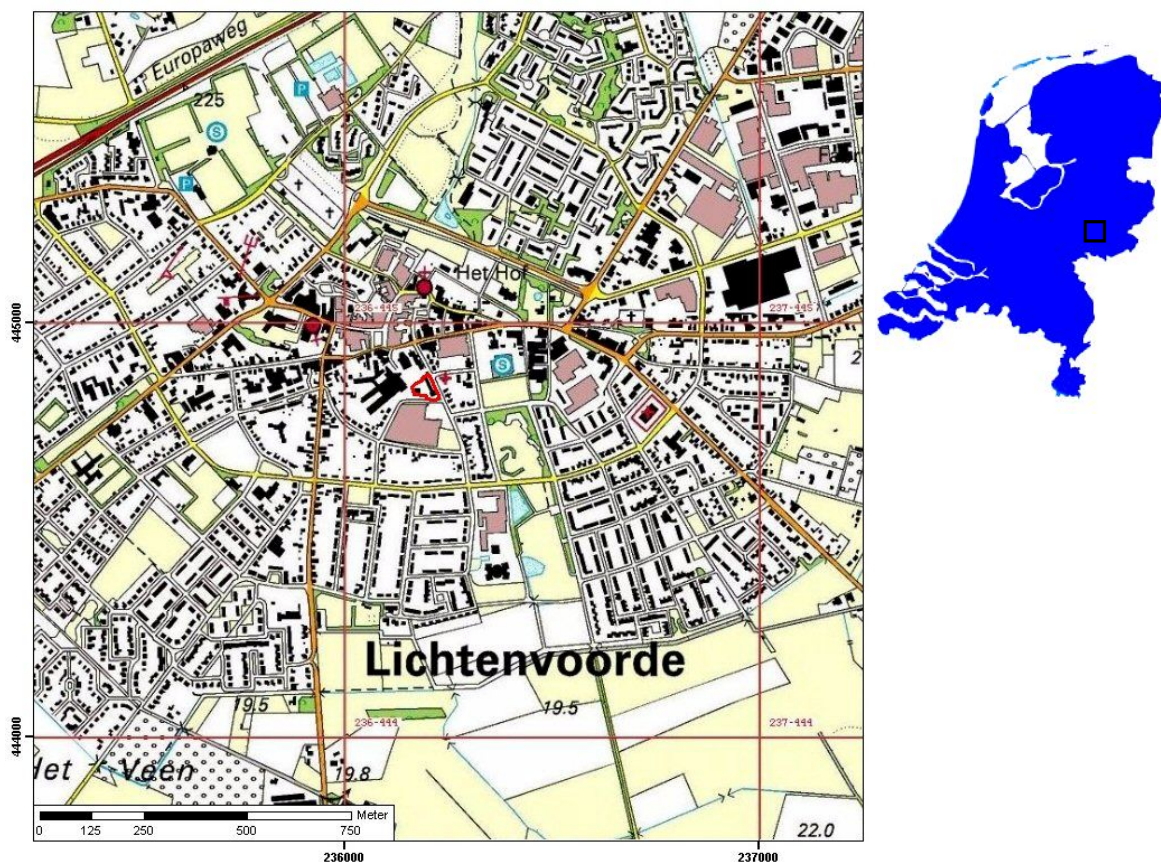
In opdracht van Pro Wonen heeft Synthegra Archeologie b.v in maart 2006 een bureauonderzoek uitgevoerd in verband met de voorgenomen herinrichting van het plangebied gelegen de Nieuwe Maat 26 - 42 te Lichtenvoorde (gemeente Oost Gelre). Het onderzoek diende te worden uitgevoerd omdat realisatie van de plannen zou kunnen leiden tot aantasting of vernietiging van mogelijk aanwezige archeologische resten. Het doel van het bureauonderzoek was het verwerven van informatie, aan de hand van bestaande bronnen, over de bekende of verwachte archeologische waarden, binnen het plangebied. Dit omvat de aan- of afwezigheid, het karakter en de omvang, de datering, gaafheid en conservering en de relatieve kwaliteit van de archeologische waarden. Met behulp van deze informatie is een gebiedspecifiek archeologisch verwachtingsmodel opgesteld.

1.2 Plangebied

Het plangebied (circa 1.000 m²) ligt direct ten zuiden van het centrum van Lichtenvoorde (afbeelding 1). Het plangebied staat afgebeeld op kaartblad 41B van de topografische kaart van Nederland (schaal 1:25.000). Ten tijde van het onderzoek was het plangebied bebouwd met huizen en deels in gebruik als tuin.¹

1.3 Onderzoeksopzet en richtlijnen

Het onderzoek bestond uit een bureauonderzoek. Het bureauonderzoek is uitgevoerd conform de KNA 2.2.

Afbeelding 1: ligging plangebied (rode kader). Inzet; ligging in Nederland (zwart kader).

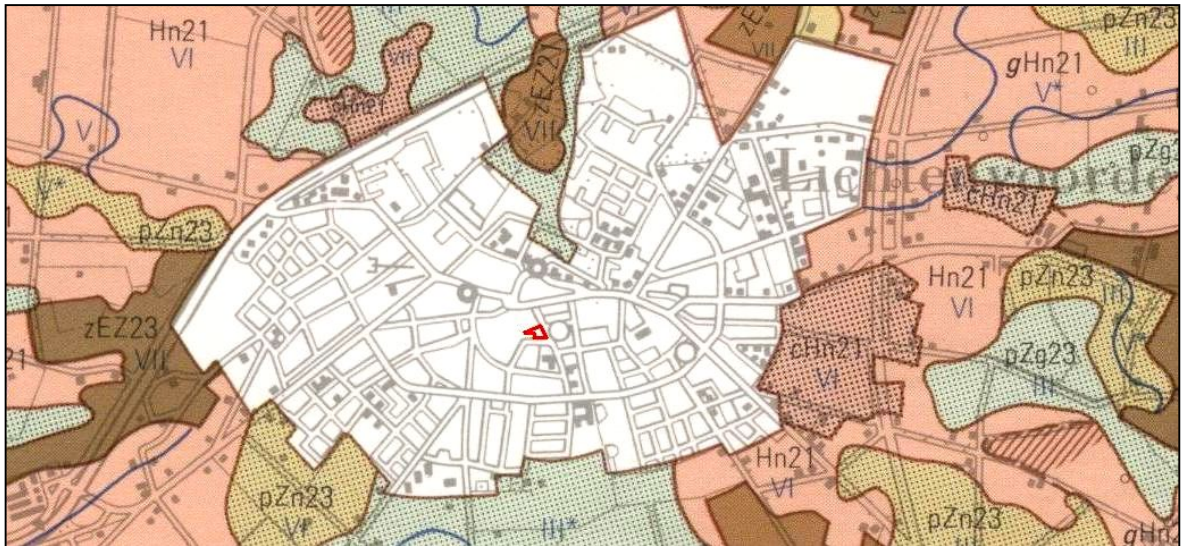
¹ Volledige administratieve gegevens op blz 10.

Project : Bureauonderzoek, Nieuwe Maat 26- 42 te Lichtenvoorde
Kenmerk : HKR/ALG/SAZ/176064

Op deze manier is er over een groot deel van Nederland een pakket dekzand afgezet. De verspoeling van dit dekzand vond plaats door water dat afkomstig was van in het voorjaar smeltende sneeuwmassa's. Het zand werd dan op de dekzandruggen (3L5, 3K14 en 4K14) opgenomen en in lager gelegen gebieden weer afgezet.⁴

2.2.2 Bodem

Ook op de bodemkaart van Nederland 1:50.000 (afbeelding 3) is het plangebied niet gekarteerd.

Afbeelding 3: fragment uit de bodemkaart van Nederland 1:50.000.⁵

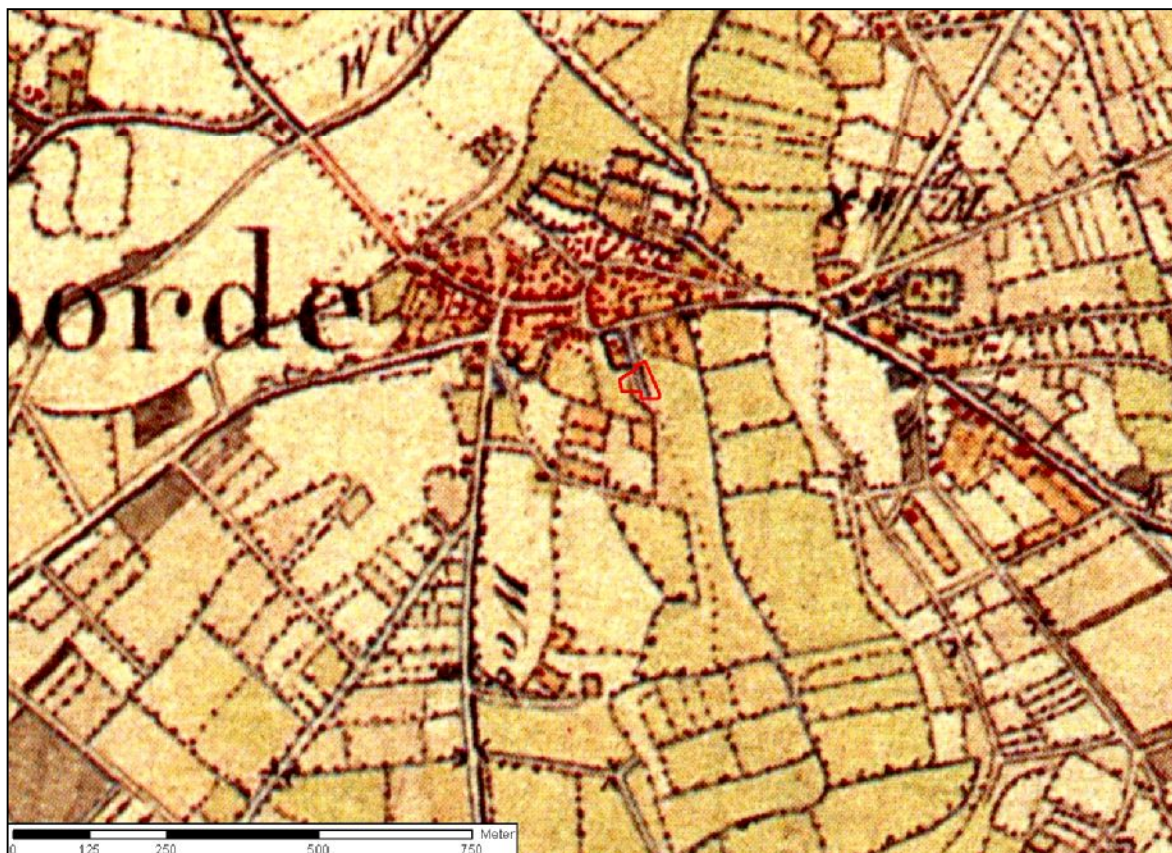
Het bodemtype dat op basis van de bodemkaart in afbeelding 3 binnen het plangebied is te verwachten, is een beekerdgrond (pZg23). De grondwatertrap is III; de gemiddeld laagste grondwaterstand is 80 tot 120 cm –Mv de gemiddeld hoogste grondwaterstand is minder dan 40 cm –Mv.

2.2.3 Archeologie

Binnen het plangebied staan geen vindplaatsen of monumenten geregistreerd in ARCHIS (peildatum maart 2006). Uit de directe nabijheid van het plangebied zijn 5 vindplaatsen bekend. Een lans of speerpunt uit de Bronstijd is gevonden circa 500 meter ten zuidwesten van het plangebied (ARCHIS waarnemingsnummer 48516). Een middeleeuwse gracht en aardewerk uit de Middeleeuwen en Nieuwe tijd is gevonden circa 200 meter ten noorden van het plangebied (ARCHIS waarnemingsnummer 21364 en 35175). Een middeleeuws kasteelterrein is gelegen circa 250 meter ten noorden van het plangebied (ARCHIS monumentnummer 3742). De oude stadskern is gelegen circa 450 meter ten noorden van het plangebied (ARCHIS monumentnummer 13216).

⁴ Ten Cate en Maarleveld, 1977

⁵ Stichting voor Bodemkartering, 1983.

Afbeelding 4: het plangebied (rood kader) circa 1830-1855.⁶

2.2.4 Gegevens uit het kaartmateriaal

In het kader van het bureauonderzoek is tevens historisch kaartmateriaal bestudeerd (zie literatuurlijst). Volgens de historische kaarten uit circa 1650, 1770, 1828, 1830 en 1905 was het plangebied onbebouwd en in gebruik als akkerland.

⁶ Bron: Grote Historische Atlas van Nederland, 3 Oost-Nederland 1830-1855.

3 Archeologisch verwachting

Op basis van de resultaten van het bureauonderzoek is voor het plangebied een gebiedsspecifiek verwachtingsmodel opgesteld. Volgens de Indicatieve Kaart van Archeologische Waarden (IKAW) geldt voor het plangebied een onbekende kans op het aantreffen van archeologische waarden, wegens de ligging binnen de niet-gekarteerde bebouwde kom. Ook op de bodemkaart en de geomorfologische kaart bevindt het plangebied zich in een niet-gekarteerde zone. De verwachting is dat de bodem in het plangebied bestaat uit fluvioperiglaciale afzettingen bedekt met een dunne laag dekzand waarin een beekeerdgrond is ontstaan. Dit wijst op een laaggelegen, reliëfarm gebied waarin het voorkomen nederzettingen uit de prehistorie klein wordt geacht.

Het plangebied is gelegen in de nabijheid van het middeleeuwse centrum van Lichtenvoorde. Daarom kunnen archeologische resten daterend uit de Middeleeuwen en Nieuwe tijd worden verwacht.

Op basis van de beschikbare gegevens geldt voor het plangebied een lage archeologische verwachting voor nederzettingen uit het Paleolithicum en Romeinse tijd. Voor de perioden Middeleeuwen en Nieuwe tijd geldt een middelhoge verwachting voor resten zoals akkers en losse boerderijen. Op basis van de verwachte verstoringen door ligging van het plangebied in bebouwd gebied en de relatief natte omstandigheden is deze verwachting naar beneden toe bijgesteld.

4 Advies

Aangezien dat uit het bureauonderzoek naar voren is gekomen dat een lage archeologische verwachting voor de onderzoekslocatie is gerechtvaardigd, kan van een aanvullend veldonderzoek worden afgezien. Mochten er tijdens de geplande werkzaamheden toch aanwijzingen worden aangetroffen die duiden op (pre)historische bewoningsactiviteiten dan geldt conform de Monumentenwet uit 1988 een meldingsplicht bij het bevoegd gezag.

Project : Bureauonderzoek, Nieuwe Maat 26- 42 te Lichtenvoorde
Kenmerk : HKR/ALG/SAZ/176064

Literatuur

Berendsen, H.J.A., 1996: *De vorming van het land*, van Gorcum, Assen.

Cate ten, J.A.M. en Maarleveld, G.C., 1977: *Toelichting op de legenda van de geomorfologische kaart van Nederland schaal 1:50.000*, Haarlem.

Nijs, G, H, Manschot-Tijdink., 1994: *Harreveld doorgrond*. Historisch-archeologisch onderzoek naar 'eene oude haevesaete', Doetinchem.

Stichting voor Bodemkartering, 1982: *Geomorfologische kaart van Nederland schaal 1:50.000, blad 41*, Wageningen.

Stichting voor Bodemkartering, 1983: *Bodemkaart van Nederland schaal 1:50.000, blad 41 W*, Wageningen.

Uitgeverij Nieuwland., 2005: *Grote Historische topografische Atlas Gelderland 1905, schaal 1:25.000*, Tilburg.

Versfelt, H.J., 2003: *De Hottinger atlas van Noord en Oost Nederland*, Groningen.

Wolters-Noordhoff Atlasproducties., 1990: *Grote Historische atlas van Nederland, schaal 1:50.000; deel 3: Oost-Nederland 1830-1855*, Groningen.

Project : Bureauonderzoek, Nieuwe Maat 26- 42 te Lichtenvoorde
Kenmerk : HKR/ALG/SAZ/176064

Administratieve gegevens

Toponiem : Nieuwe Maat
Plaats : Lichtenvoorde
Gemeente : Oude IJsselstreek
Provincie : Gelderland
Projectnummer : 176064
Bevoegd gezag : Gemeente Oude IJsselstreek
Opdrachtgever : Pro Wonen
Uitvoerende instantie : Synthegra Archeologie
Datum uitvoering : maart 2006
Kaartblad : 41 B
Periode : middeleeuwen
Oppervlakte : circa 1.000 m²
Grondgebruik : Bebouwing met tuin
Beheer en plaats documentatie : Koninklijke Bibliotheek, Bibliotheek ROB, Archief Synthegra Zelhem

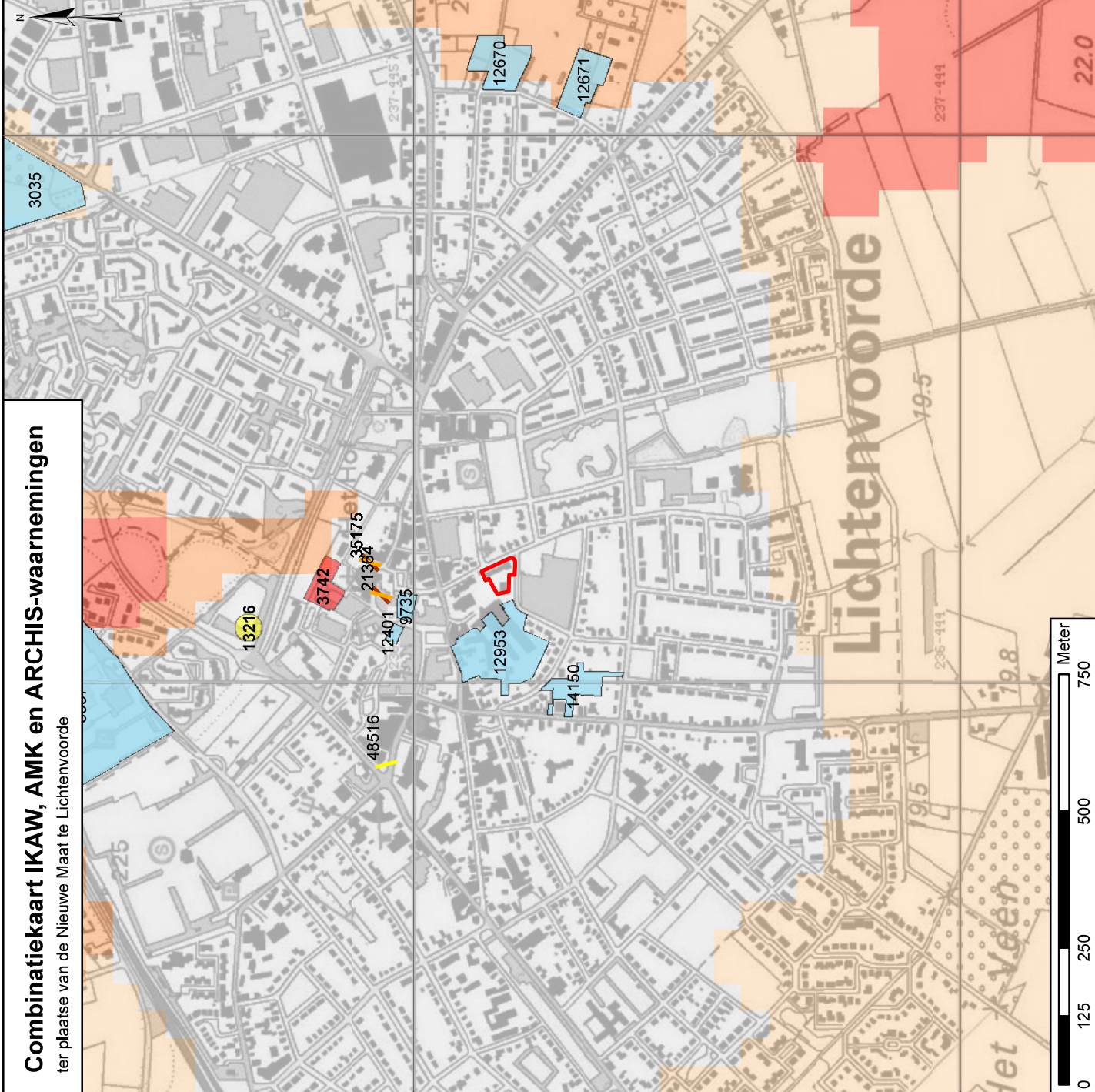
De onderzoekslocatie wordt omsloten door de volgende 4 coördinaten:

lb: X: 236155, Y: 444858
rb: X: 236210, Y: 444885
ro: X: 236238, Y: 444817
lo: X: 236169, Y: 444817

Bijlagen:

Bijlage 1: Combinatiekaart IKAW, AMK en ARCHIS-waarnemingen

Combinatiekaart IKAW, AMK en ARCHIS-waarnemingen
 ter plaatse van de Nieuwe Maat te Lichtenvoorde

Legenda

ARCHIS-waarneming + waarnemingsnummer

- Bronstijd
- Middeleeuwen
- Nieuwe tijd
- onderzoeksmelding + meldnummer
- archeologisch monument + waarnemingsnummer**
- terrein van archeologische betekenis
- terrein van archeologische waarde
- terrein van hoge archeologische waarde
- terrein van zeer hoge archeologische waarde
- terrein van zeer hoge archeologische waarde, beschermd

archeologische verwachting

- trefkans**
- hoog (water)
 - middelhoog (water)
 - laag (water)
 - water
 - hoog
 - middelhoog
 - laag
 - zeer laag
 - niet gekarteerd
 - onbekend
 - onderzoekslocatie

Bijlage 2: Geologische perioden en lijst met gebruikte afkortingen

Lijst met gebruikte afkortingen

BO Bureauonderzoek
 IVO-V Inventariserend Veldonderzoek d.m.v. verkennende boringen
 IVO-K Inventariserend Veldonderzoek d.m.v. karterende boringen
 IVO-W Inventariserend Veldonderzoek d.m.v. waarderende boringen
 IVO-K-G Inventariserend Veldonderzoek d.m.v. karterende proefsleuven
 IVO-W-G Inventariserend Veldonderzoek d.m.v. waarderende proefsleuven
 AB Archeologische Begeleiding
 AMIK Archeologische Monumenten Kaart
 IKAW Indicatieve Kaart Archeologische Waarden
 ROB Rijksdienst voor het Oudheidkundig Bodemonderzoek
 ARCHIS Archeologisch Informatie Systeem
 BP Before Present
 CAA Centraal Archeologisch Archief
 GLG Gemiddeld Laagste Grondwaterstand
 GHG Gemiddeld Hoogste Grondwaterstand
 MV MaaVeld
 NAP Nieuw Amsterdams Peil
 RGD Rijks Geologische Dienst
 STIBOKA Stichting BOdem Kartering

Paleolithicum: tot 8800 vC	PALEO	vroeg: 800 – 500 vC	IJZV
vroeg: tot 300.000 C14	PALEOV	midden: 500 – 250 vC	IJZM
midden: 300.000 – 35.000 C14	PALEOM	laat: 250 – 12 vC	IJZL
laat: 35.000 C14 – 8800 vC	PALEOL	Romeinse tijd: 12 vC – 450 nC	ROM
laat A: 35.000 – 18.000 C14	PALEOLA	vroeg: 12 vC – 70 nC	ROMV
laat B: 18.000 C14 – 8800 vC	PALEOLB	vroeg A: 12 vC – 25 nC	ROMVA
Mesolithicum: 8800 – 4900 vC	MESO	vroeg B: 25 – 70 nC	ROMVB
vroeg: 8800 – 7100 vC	MESOV	midden: 70 – 270 nC	ROMM
midden: 7100 – 6450 vC	MESOM	midden A: 70 – 150 nC	ROMMA
laat: 6450 – 4900 vC	MESOL	midden B: 150 – 270 nC	ROMMB
Neolithicum: 5300 – 2000 vC	NEO	laat: 270 – 450 nC	ROML
vroeg: 5300 – 4200 vC	NEOV	laat A: 270 – 350 nC	ROMLA
vroeg A: 5300 – 4900 vC	NEOVA	laat B: 350 – 450 nC	ROMLB
vroeg B: 4900 – 4200 vC	NEOVB	Middeleeuwen: 450 – 1500 nC	XME
midden: 4200 – 2850 vC	NEOM	vroeg: 450 – 1050 nC	VME
midden A: 5300 – 3400 vC	NEOMA	vroeg A: 450 – 525 nC	VMEA
midden B: 3400 – 2850 vC	NEOMB	vroeg B: 525 – 725 nC	VMEB
laat: 2850 – 2000 vC	NEOL	vroeg C: 725 – 900 nC	VMEC
laat A: 2850 – 2450 vC	NEOLA	vroeg D: 900 – 1050 nC	VMED
laat B: 2450 – 2000 vC	NEOLB	laat: 1050 – 1500 nC	LME
Bronstijd: 2000 – 800 vC	BRONS	laat A: 1050 – 1250 nC	LMEA
vroeg: 2000 – 1800 vC	BRONSV	laat B: 1250 – 1500 nC	LMEB
midden: 1800 – 1100 vC	BRONSM	Nieuwe tijd: 1500 – heden	
midden A: 1800 – 1500 vC	BRON SMA	A: 1500 – 1650 nC	NTA
midden B: 1500 – 1100 vC	BRONSMB	B: 1650 – 1850 nC	NTB
laat: 1100 – 800 vC	BRONSL	C: 1850 - heden	NTC
IJzertijd: 800 – 12 vC	IJZ	Onbekend	XXX

Metaalsoorten	Steensoorten		
Brons	MBR	Barnsteen	SBA
Goud	MAU	Bergkristal	SBE
IJzer	MFE	Diabaas / gabbro / doleriet / dioriet	SDI
Koper	MCU	Git	SGI
Lood	PB	Graniet / gneis	SGR
Messing	MME	Jadeiet / nefriet	SJA
Metaal	MXX	Kalk (steen)	SKA
Tin of lood legering	MSN	Leisteen	SLE
Zilver	MAG	Marmer	SMA
Organisch		Oker	SOK
Bot, dierlijk	ODB	Steen	SXX
Bot, menselijk	OMB	Tefriet / basaltlava	STE
Bot, onbekend	OBX	Tufsteen	STU
Gewei	ODG	Vuursteen	SVUJ
Hoorn	ODH	Zandsteen / kwartsiet	SZA
Hout / Houtskool	OPH		
Ivoor	ODI	Onbekend	XXX
Leer / huid / bont	ODL	Niet van toepassing	—
Organisch	ODX		
Organisch, dierlijk	ODX	Glas	GLS
Organisch, menselijk	OMX	Keramiek	KER
Organisch, plantaardig	OPX	Slak	SLAK
Schelp	ODS		
Textiel: katoen / linnen / wol / zijde	OTE		

Verklarende woordenlijst

A-horizont: Minerale (humeuze) bovengrond. Indien er uitspoeling van materiaal optreedt, heet deze uitspoelingshorizont ook wel de E-horizont.

B-horizont: Inspoelingshorizont. Een horizont waaraan door inspoeling uit een hoger liggende horizont humus, ijzer of klebestanddelen zijn toegevoegd

C-horizont: Een horizont die weinig of niet veranderd is door bodemvorming, de moederbodem. Men kan aannemen dat de bovenliggende, al dan niet door bodemvorming veranderde, horizonten uit soortgelijk materiaal zijn ontstaan.

Eerdgrond: Gronden met een goed ontwikkelde, donkere, humeuze bovengrond. De donkere bovengrond verschild duidelijk van kleur met de ondergrond. In de ondergrond heeft geen duidelijke profielontwikkeling plaatsgevonden.

Esdek: De bovenlaag van een bodem die is ontstaan door een jarenlang gebruik als bouwland. Een esdek is bijvoorbeeld te vinden bij een enkeerdgrond.

Gytia: Afgestorven organisch materiaal dat bezinkt en bijdraagt tot de veenvorming.

Inhumatiegraf: Grafkuil voor lijkbegrafing (al dan niet in een sarcofaag van hout, lood of steen).

werkelijke jaren	14C y BP	Litho-stratigrafie	Chronostratigrafie	Vegetatie	Archeologische perioden	Cultuurnamen			
- 1500 n.Chr. - 1000	• 1000	Duinkerke III	Subatlanticum	loofbos	Late Middeleeuwen				
- 500		Duinkerke II			Karolingische tijd				
- 0	• 2000	Formatie van Nieuwkoop			Merovingische tijd Volksverhuizingsijd Laat-Romeinse tijd Midden-Romeinse tijd Vroeg-Romeinse tijd				
- 500		Duinkerke I			Late IJzertijd				
- 1000					Midden IJzertijd				
- 1500	• 3000	Duinkerke 0	Subboreaal		Vroege IJzertijd	Zeijen			
- 2000			Atlanticum	loofbos	Late Bronstijd	Hilversum- Drakestein			
- 2500	• 4000	Calais IV			Bronstijd	Vroege Bronstijd	Wikkeldraad		
- 3000		Calais III			Neolithicum	Laat-Neolithicum	Vlaardingen	Stand- beker	
- 3500	• 5000					Midden-Neolithicum		Trechter- beker	Harz
- 4000		Calais II				Vroeg-Neolithicum		Witter- bant	Michelsberg
- 4500			Mesolithicum			Bandceramiek			
- 5000	• 6000	Calais I			Boreaal	den			
- 6000					Preboreaal	berk			
- 7000	• 8000				Late Dryas (koud)	toendra		Ahrensburg	
- 8000					Allerød (warm)	den, berk		Tjonger	
- 9000	• 10000	Jong dekzand II			Vroege Dryas (koel)	toendra			
- 10000					Bølling (warm)	berk			
- 11000	• 12000	Jong dekzand I			Pleniglaciaal	geen: pool- woestijn			
- 12000					Eemien (warm)	loofbos			
- 25000		Oud dekzand Ies			Saalien (ijstijd)	geen: landijs			
- 50000					Midden-Paleolithicum				
- 100000					Vroeg-Paleolithicum				
- 150000		keleem gecoluivaal (en stuwwallen)							
- 200000									
- 250000									
- 300000									
v Chr.									

Bron: Es, W.A. van, H. Sarfatij en P.J. Woltering, 1988: Archeologie in Nederland, de rijkdom van het bodemarchief. Amsterdam / Amersfoort.